

Konsekvensutredning gällande förslag om fiskereglering i marina skyddade områden i Västerhavet

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Uppdraget har sin bakgrund bland annat i att regeringen, vid FN:s havskonferens i juni 2017, lämnade ett frivilligt åtagande om bevarandeåtgärder avseende fiske i marina skyddade områden. Åtagandet innebär att Sverige avser att införa relevanta och ändamålsenliga bevarandeåtgärder vad avser fiske i syfte att nå bevarandemålen i samtliga marina skyddade områden senast år 2020.

I arbetet med uppdraget har länsstyrelserna bedömt att det i ett antal av de marina skyddade områdena i Sveriges hav bedrivs fiske som kan innebära risk för att bevarandemålen inte uppnås. Genom att reglera fisket i dessa områden kommer det bidra till att bevarandemålen nås.

I vissa områden föreslås att fiske förbjuds helt och i vissa att fisket med specifika redskap förbjuds. Vilka ändringar som föreslås införs framgår av författningsförslaget i remissen.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Inga alternativ finns identifierade.

Om ingen reglering kommer till stånd innebär det med stor sannolikhet att bevarandemålen i beskrivna områden inte kommer att nås i enlighet med det frivilliga åtagandet. Detta innebär att värdefulla naturmiljöer riskerar att skadas och att bevarandemålen inte nås i de marina skyddade områdena.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som främst berörs av föreslagna regleringar är de yrkesfiskare som är aktiva inom de berörda marina skyddade områdena. Utöver yrkesfiskarna kan även i viss mån de fritidsfiskare som är aktiva och främst använder passiva redskap påverkas av regleringen. I vissa områden ges möjlighet för yrkesfisket att få tillstånd, detta gäller dock inte för fritidsfisket. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att inga andra branscher påverkas i nämnvärd omfattning av dessa föreslagna regleringar.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Regleringen av fisket i de berörda marina skyddade områdena bedöms inte innebära några större kostnadsmässiga konsekvenser. Eventuellt kan det innebära en mindre kostnadsmässig konsekvens gällande ökad administrativ börda för länsstyrelsen, fisket och eventuellt Hav- och vattenmyndigheten vid tillståndsprövning.

Både länsstyrelsen och Hav- och vattenmyndigheten kommer att få vissa kostnader för den information som måste gå ut, men detta arbete anses ingå i myndigheternas ordinarie arbete.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

I remissen föreslås åtgärder som kan beslutas nationellt men också reglering som kräver förhandlingar med berörda medlemsstater enligt EU:s gemensamma fiskeripolitik. I denna remiss är det områdena Balgö och Nordvästra Skånes havsområde i Västerhavet som kräver förhandlingar med berörda medlemsstater. Hav- och vattenmyndigheten har i december 2020 begärt uppdrag hos regeringen för att få påbörja ett sådant arbete.

I övriga områden får endast svenskt fiske bedrivas, vilket innebär att Sverige har rådighet att reglera fisket i enlighet med den nationella fiskerilagstiftningen. Hav- och vattenmyndigheten har enligt 2 kap. 7 och 20 §§ förordningen (1994:1617) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen bemyndigande att fatta beslut om föreskrifter för fiskevård och fiskets bedrivande som förbjuder eller begränsar bl.a. fiske inom vissa områden och om vilken hänsyn som vid fisket ska tas till naturvårdens intressen.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreslagna föreskriftsändringar överensstämmer med de mål och principer för den gemensamma fiskeripolitiken som anges i artiklarna 2 och 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.

Förslagen kompletterar EU:s regelverk i syfte att förbättra bevarandestatusen i aktuella områden. Denna komplettering sker i enlighet med artiklarna 11.1 och 20 i förordning (EU) nr 1380/2013. Artikel 11.1 ger en medlemsstat befogenhet att anta bevarandeåtgärder i områden som inte berör andra medlemsstaters fiskefartyg och som är nödvändiga för att kunna efterleva skyldigheter som bl.a. följer av art- och habitatdirektivet. Förutsättningen är att dess åtgärder är förenliga med de mål som fastställs i artikel 2 i förordningen. Enligt artikel 20 får en medlemsstat möjlighet att vidta icke-diskriminerande åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskbestånd och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen inom en gräns på tolv nautiska mil från dess baslinjer, förutsatt att unionen inte har antagit åtgärder för bevarande och förvaltning särskilt för detta område eller åtgärder som specifikt avser det problem som identifierats av den berörda medlemsstaten. För båda artiklarna gäller att åtgärderna är minst lika strikta som åtgärderna enligt unionsrätten.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Förslagen avseende fiskereglering föreslås träda i kraft den 15 mars 2021.

För reglering avseende tillstånd för garn-, ryssje- och långrevsfiske föreslås att det i ett första skede omfattas av nationell fiskereglering och att det träder i kraft den 1 maj 2021. Detta för att länsstyrelsen ska få möjlighet att förbereda tillståndsprövning av sådant fiske i föreslaget fredningsområde Nordvästra Skånes havsområde samt att informera fisket om kommande krav på tillstånd.

Bestämmelserna kommer att kungöras i vanlig ordning och utöver detta kommer information ges via HaV:s hemsida samt genom pressmeddelanden. Länsstyrelserna kommer att sprida information regionalt.

För de områden där det krävs en EU-process för att reglera fisket kan datum för ikraftträdande inte anges då det är beroende hur lång tid en sådan process kan ta.

Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

Företag

Regleringen bedöms få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

De som berörs av regleringen är främst de som yrkesfiskar men även fritidsfisket kan i viss komma att påverkas. Nedan följer en beskrivning av påverkan inom respektive område.

Totalt rör det sig om 20 stycken områden där tio av dessa innefattas i det större området Kosterfjorden-Väderöfjorden. Fisket inom respektive område är beskrivet utifrån området inklusive buffert, där bufferten är tillagd pga. att angivna fiskepositioner inte är tillräckligt exakta för att vara tillförlitliga. Detta kan således innebära att det beskrivna fisket explicit inte bedrivs i det faktiska området utan endast inom närområdet. För att få en uppfattning om hur stor påverkan regleringen i dessa nya områden har jämförs relationen mellan storleken på området inklusive buffert och storleken på området exklusive buffert. Om bufferten utgör en stor del av den totala arean kan man anta att även det beskrivna fisket bedrivs utanför det faktiska området. Om bufferten istället utgör en liten del av den totala arean antas att det beskrivna fisket bedrivs inom området i större utsträckning.

Områdena inom Kosterfjorden-Väderöfjorden är tio till antalet och arealen av dessa är liten i relation till det buffertområde som beskriver fisket. Det beskrivna fisket under tidsperioden 2015–2019 innefattar fångstrapportering från 64 yrkesfiskare. Eftersom bufferten utgör en stor del av områdets totala areal är det rimligt att anta att fisket också bedrivs i stor utsträckning i buffertområdet och inte i de faktiska områdena. Havs- och vattenmyndigheten bedömer således att regleringen i dessa områden har en liten påverkan på yrkesfisket. För de yrkesfiskare som eventuellt har en fiskeaktivitet i området medför det inte någon större konsekvens att flytta fisket utanför området. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att en förflyttning av redskap eller fiskeaktivitet inte skulle innebära någon nämnvärd extra kostnad för den enskilde yrkesfiskaren.

Även för områdena Nidingen, Utteros, Västra Getterön, Båtafjordens strandängar, Jonstorp-
Vegeåns mynning, Södra Bjärekusten samt Hallands Väderö är buffertområdet stort i relation till
det faktiska området. I dessa områden inklusive buffert är det 56 yrkesfiskare som rapporterade
fångst under 2015–2019. Med samma motivering som för de tio områdena i Kosterfjorden-
Väderöfjorden gör Havs- och vattenmyndigheten bedömningen att de föreslagna regleringarna
inte har en nämnvärd påverkan på befintligt yrkesfiske. Även här är det rimligt att anta att man
kan utan stora kostnader flytta sitt fiske till en plats utanför de föreslagna områdena.

Kungsbackafjorden, Balgö samt Nordvästra Skånes havsområde är tre större områden där
området inklusive buffert inte skiljer sig nämnvärt från området exklusive buffert. Här kan man
således anta att den beskrivna fiskeaktiviteten speglar fisket i området någorlunda bra. I dessa
områden har 87 yrkesfiskare rapporterat fångst och fiske under tidsperioden 2015–2019.

I Kungsbackafjorden föreslås förbud mot fiske med nät, ryssjor och landvad. I området
rapporterade sju yrkesfiskare fångst under tidsperioden 2015–2019. De redskap som användes
var burar/tinor, sillgarn, dörj/handlina samt ringnot/snörpvad. Förbudet påverkar således inte
majoriteten av fisket, det fiske som påverkas av regleringen är fisket som sker med sillgarn. Det
handlar dock om små kvantiteter: cirka 2,3 ton under tidsperioden varav endast 170 kg år 2019.
Mot denna bakgrund bedömer Havs- och vattenmyndigheten att regleringen inte har en
nämnvärd effekt på befintligt fiske i området.

I Balgö föreslås förbud mot allt fiske, undantag för handredskapsfiske, burfiske efter skaldjur och
pelagisk flyttrål. I området rapporterade 33 yrkesfiskare fångst under tidsperioden 2015–2019
varav 20 yrkesfiskare rapporterat med loggbok. Detta fiske sker mestadels efter kräfta med
bottentrål. Utöver dessa 20 yrkesfiskare var det 13 stycken som rapporterade fiske i sin
kustjournal och som baseras på ett större buffertområde om 10 km. De 13 yrkesfiskarna med
kustfiskejournal fiskar mestadels med burar/tinor, men även ett visst fiske med garn och
dörj/handlina förekommer. Av det redovisade yrkesfisket i områdena är det fisket med bottentrål
och garnfisket som kommer att påverkas. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att påverkan på
dessa fisken är av betydelse. Dock är osäkerheten för fångsterna som rapporterats via
kustjournal stor eftersom ett buffertområde om 10 km har använts. Med detta i beaktning
bedömer Havs- och vattenmyndigheten att fisket med garn i området inte är av stor omfattning
och således är den aggregerade påverkan försumbar. Utöver det svenska fisket så förekommer
även danskt och tyskt fiske i området. Havs- och vattenmyndigheten kommer därför att begära
uppgifter om utländskt fiske inför kommande förhandlingar med berörda medlemsländer.

I de delar av Skånes nordvästra havsområde där förbud föreslås mot allt fiske finns redan ett
sådant förbud inrättat med stöd av fiskerilagstiftningen. I hela området inklusive buffert har 47
yrkesfiskare rapporterat fångst under tidsperioden 2015–2019. Det är framförallt garnfisket som
är av betydande storlek. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det finns en påverkan av
förslaget av betydande karaktär för de som fiskar med garn. Länsstyrelsen får dock möjlighet att
besluta om undantag för fiske med garn eller ryssjor, vilket har en mildrande påverkan av
konsekvenserna från föreslagen reglering, varpå den totala effekten av förslaget kommer att
minska. Anledningen till att länsstyrelsen får möjlighet att besluta om undantag för sådant fiske är
att möjliggöra samverkansgrupper där myndigheter, fisket och vetenskapliga institutioner
tillsammans kan utarbeta lämpliga åtgärder för att minska risken för bifångst av tumlare och
sjöfågel.

Förbud mot yrkesmässigt fiske av musslor

Fisket efter blåmusslor är idag väldigt begränsat, under tidsperioden 2018-2019 uppgick landningar av musslor till mindre än 400 kg. Havs- och vattenmyndigheten gör bedömningen att det generella förbudet mot yrkesmässigt fiske efter musslor har ingen eller väldigt begränsad påverkan på eventuellt yrkesmässigt fiske.

Konsekvenserna för respektive område sammanfattas i tabell 1.

Område	Bedömd påverkan av yrkesfiske. (1-5, där 5=Stor påverkan)
10 områden i Koster-Väderö nationalpark	1
Nidingen	1
Utteros	1
Västra Getterön	1
Kungsbacka-fjorden	2
Båtafjordens strandängar	1
Balgö*	3
Jonstorp-Vegeåns mynning	1
Södra Bjärekusten	1
Hallands Väderö	1
Skånska Kattegatt	3

* Kustjournalfiskare baserat på större buffertområde (10 km).

Det är även värt att nämna att en förflyttning av ett fiske innebär mer än bara längre gångtid och således ökade kostnader. Det kan även innebära lägre avkastning under en tid, dvs. lägre fångst per ansträngning innan nya bra fångstplatser har hittats. Det fisket som bedrivs idag, bedrivs på beprövade platser vilka i regel ger hög avkastning. Denna effekt är dock svår att utvärdera men den har tagits i beaktning i den översiktliga bedömningen i denna konsekvensutredning

Fritidsfiskets omfattning

Havs- och vattenmyndighetens fritidsfiskeundersökning innefattar information om fritidsfiskande per fångstområde. Västkusten som sträcker sig från Strömstad i norr till Kullens fyr i söder är ett sådant område där antalet uppskattas till mellan 5 000–28 000 fritidsfiskare som fiskar med passiva redskap år 2019. Dessa uppskattades ha cirka 22 000–202 000 dagar och under dessa dagar fånga cirka 0–420 ton fisk och skaldjur. Detta avser allt fiske på västkusten med passiva redskap. Fångsterna går dessvärre inte att härleda till mer specifika områden. Däremot är det rimligt att anta att endast en bråkdel av fritidsfisket faktiskt sker inom respektive områden. Havs- och vattenmyndigheten bedömer således att påverkan på fritidsfisket blir liten i sammanhanget.

I samtliga områden förväntas påverkan på fritidsfisket bli liten i sammanhanget, regleringen har främst påverkan på yrkesfisket och fritidsfiske med passiva redskap.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Utöver ovan nämnda kostnader så kan det tillkomma extra kostnad för att uppdatera sjökort eller liknande underlag. Denna kostnad är heller ej den av större karaktär.

I fredningsområdet Nordvästra Skånes havsområde kan en reglering avseende tillstånd för garn-, ryssje och långrevsfiske innebära en ökad tidsåtgång för företagen och deras administrativa kostnader. Yrkesfiskare i området behöver lämna in en ansökan en gång per år, vilket kan göras elektroniskt. Uppskattningsvis kan det röra sig om mellan 20-30 yrkesfiskare som kan tänkas lämna in en ansökan om dessa tillstånd och tidsåtgången bör vara under en timme.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Inga andra kostnader har identifierats inom ramen för dessa ändringsförslag.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Ingen påverkan på konkurrensförhållanden eftersom föreskrifterna riktar sig till samtliga yrkesfiskare samt fritidsfiskare.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Någon annan påverkan bedöms inte förekomma.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Fisket i områdena bedrivs främst av mikroföretag. I många fall är det även så kallade soloföretag där enbart ägaren är den som arbetar. Ingen särskild hänsyn behöver tas till dessa vid utformning av reglerna.

Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Samråd har skett vid flera tillfällen för de olika havsområdena och för Västerhavet höll Havs- och vattenmyndigheten den 16 maj 2019 ett möte med länsstyrelserna i Skåne, Halland och Västra Götalands län. Vid detta möte diskuterades samtliga områden som i rapporteringen till regeringen den 30 maj 2018 redovisats som i behov av fiskereglering för att nå bevarandemålen.

Den 3–4 oktober 2019 hölls ett gemensamt informations- och samrådsmöte med berörda länsstyrelser, representanter för fiskets organisationer och miljöorganisationer i de tre havsområdena. Vid mötet informerade Havs- och vattenmyndigheten om sitt uppdrag, de olika verktyg som finns för fiskereglering. SLU Aqua informerade om vilket fiske som bedrivs var och vilken typ av påverkan olika redskap kan ha på bevarandevärdena. En stor del av samrådet ägnades åt att gå igenom och diskutera områden där behov av fiskereglering påtalats av berörd länsstyrelse.

Kontaktpersoner

För eventuella frågor kontakta:

Gustav Enhol Blomqvist, Fiskeregleringsenheten, tfn. 010- 698 62 59,
Martin Rydgren, Fiskeregleringsenheten, tfn. 010-698 62 50, eller
Lena Tingström, Enheten för biologisk mångfald, tfn. 010-698 60 91.